

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ר"ן

טו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [נ"ל והמנחם]
(ב) [ומספיק פ"ח לעיל יג]
שנויות ה"א, ג, שנויות
שם ינמנות קצת: סוכה נ"ג,
(ד) [נקמן פא: פסחים י:
מגילה ה: (ה) לקמן טו,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כי לא וכו'
תנאי ליום אחרון דלמחר
לכל יומית כגון מנחה:
(ב) ד"ה אחר לך וכו'
קיום עיני בשניה היום
וכי' דלמחר לניח למחר
אי ניח ממחול: (ג) ד"ה
קיום שלא וכו' הגורד
מן הירק, י"ב דף י"ז:
(ד) ד"ה אחר ר' אבה וכו'
לפי הפסח אפילו ה':
(ה) ד"ה הלכה וכו' עברה
הקיד' דאחר מ"ה אימא
סיפא הכי מסקנה וכו' כל
יחל ומקשין כלל ודכ"ה:

גליון הש"ס

גמ' כי לא מותר
בתנאה. עין לקמן דף
סה כ"ה תוס' ד"ה
נדר שגגות:

תוספות

ואי דלא ידבר שיעורא מי
שבקינה עד דערב
איסורא בל יחל ודא א"ר
יחנן שבועה שלא אישן
שלישה ימים וכו'. אפטר
פרי' דלמחר דלמחר
לקיים אינו חל דהא מדמי
מד ש"א לקיים לשבועת
שא והוא דלמחר מכל פרי
דעלמא (דף ע"ט:) לא דוקא
כל פרי דל"כ לא הוא חיל
כיון דלמחר אפטר לקיים:
א"ר דאמר קונם עיני
היום וכו' אלמא איתא
דניח. והיא גופ' אשמעי'
דלמחר לניח איסור כל יחל
מחזק שמונה לישן היום
וא"ת ולוקמיה כגון דלמחר
קונם עיני בשניה למחר אם
אישן היום דבהא דמורה
רב יהודה וי"ל דהא נמי
מילתא דפשיטא היא ולא
איתרין לאשמעי': כי
קתני דאי ניח. וא"ת
פשיטא דאם ניח דלמחר
בכל יחל ויש למחר דהוא
גופא אלא לאשמעי' דלמחר
דלמחר לישן היום דנדר
יהודה וי"ל הרי זה בלא
יחל דנדר כלומר יש לו
למחר שאין שום שאלה
יבא לניח כל יחל דנדר
דשאלה יחל למחר דמחל
לא מותר דנדר יהודה לך
אם יחל היום קרוב לנדר
הוא שיבא לניח כל יחל דנדר
לפי שגילות הוא שישן
לא מותר דנדר דמחל לא
למחר דנדר דמחל לא
מותר וא"ת ולוקמיה כגון
דניח שבקינה לשינוי
ועשוי לא קשה היא
דניח יחנן וי"ל דהא נמי
פשיטא: דריבא אבר
לעולם ברקתני. שאני יחן
ואע"ג דהי דבר שאין לו
ממש מ"ה אסור מדרבנן
ובל יחל דקתני אסתמחא
בעלמא ויחל וכו' קיום

כי לא מותר בתנאה. דכיון דיום של מחר הוא תנאה ליום אחרון
(א) כגון דלמחר קונם עיני בשניה היום אם אישן למחר הוא אותו
היום דלמחר תנאי לאותו היום דלמחר דאם יישן למחר הוא לך
מאחר שיהיה דלמחר ואם לא יישן לא לך משום הכי אמרין דלא יישן
היום דשאלה כי אמי למחר לא מותר
בתנאה ונמא עובר בכל יחל: אבל
באיסורא. דלמחר קונם עיני בשניה
מחר אם אישן היום דלמחר יום של
מחר נטוי לאיסורא ודאי מותר זהיר
בזה דלא לא מקיים תנאי שישן בלמחר
היום ודאי כי אמי למחר לא הוא יישן
דלא איתמר נדר: אינימא דקדמי
שאי יחן מי הוה נדר. הא שניה דבר
שאין בו ממש הוא אלא דאמר קונם עיני
בשניה ואי דלא הוה שיעורא מי שבקינה
ליה עד דערב איסור בל יחל ודא ר' יוחנן
שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו
וישן לאלתר אלא דאמר קונם עיני בשניה
למחר אם אישן היום הא אמרת כל באסוריה
מותר אלא פשיטא דאמר קונם עיני בשניה
היום אם אישן למחר ואי לא ניח היום כי
ניח למחר מאי בל יחל דברוי איכא אלא
לאו בדניח אלמא איתיה דניח ותיובתא
דבר יהודה כי קתני דאי ניח רבינא אמר
לעולם דקתני ומאי בל יחל דמדרבנן ומי
איכא בל יחל מדרבנן אין ודא תנאי דברים
המותירין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה
רשאי להתיר בפניהם שנאמר לא יחל דברוי
תנן שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי
לבית אביך עד החג והלכה לפני הפסח אסור'
בהנאתו עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה
לא הלכה לא א"ר אבא והלכה לפני הפסח
אסורה ולוקה לא הלכה ואסורה בעלמא
אימא סיפא אחר הפסח בבל יחל דברוי ואי
דלא איתנה לפני הפסח מי איכא בל יחל
אלא פשיטא דאיתנה אלמא מיתנה
ותיובתא

מלקין אותו. משום שבעת שאל: וישן לאסור. אם ירצה שאין
שבעה חלה לאסור כלל והכא נמי היכי חייל נדרא:
ואלא דאמר קונם עיני בשניה למחר אם אישן היום. משום דליכא
לאוקומא דאמר קונם עיני בשניה היום דאם אישן דאם יישן
זוהר שלא יישן דיום ראשון של תנאי
כדי שלא יבא לניח לא יחל ומש"ה
קתני הרי זה בכל יחל דברוי ולא
קתני אסור משום דלא מיתני ליה
שהי יום ראשון אינו אסור מלך
עלמא אלא כדי שלא יבא דיום שני
לידי לא יחל: והא אמרת כל
באסוריה מותר. הלכך לא מניח
אמרת הכי: אלא לאו בדניח אלמא
איתיה דניח. ומתניתין הא קמ"ל
הרי זה בכל יחל דברוי כלומר הרי זה
מותר לכל יחל ספק כל יחל שאם
רצה לישן דיום ראשון לא אמרין
דלא יישן כדי שלא יהא אפשר לו לנא
לידי כל יחל. וקשה צעני כי פרכין
לעיל בסמוך הא אמרת כל באסוריה
מותר מאי קושית נמא דהכי קאמר
הרי זה בכל יחל כלומר מותר לו לישן
דיום ראשון ולהכניס עממו בספק
כל יחל משום דבאסוריה מותר
דשאלה נמי בדי האו גוונא מפרשין
לה ונ"ל דהיינו טעמא דלא מצינן
למיימר הכי משום דאי שריותא
אשמעינן דבאסוריה מותר דרישא
ה"ל לאשמעינן איסורא דבתנאה
לא מותר דהא הא דלמחר רב יהודה
דבתנאה לא מותר חששא דרבנן
בעלמא הוא ולא דאסור נמי כולי
האי דהא רב נחמן פליג עלה והיכי
רשיע תנא לאשמעינן שריותא
דממילא שמעינן לה וכולי עלמא מודו
בה ולא אשמעינן איסורא בתנאה
דלריכא רבה ומש"ה מסקינן דודאי
בשריותא דתנאה עסקי' לאשמעינן
תנא דלפ"ה בתנאה מותר וייתבאר
דבר יהודה: כי קתני דאי ניח
ואדרבה מתניתין הא דבר יהודה אלא לאשמעינן והכי קתני זהיר
שלא יישן יום ראשון דאי יישן קרוב הוא לנא לידי כל יחל דברוי
דבתנאה לא מותר: רבינא אמר לעולם דקדמי. כלומר שאני
ישן ולא קאמר עיני בשניה דאע"ג דשינה אין בה ממש איכא כל
יחל מדרבנן דאשכחנא תנא דמני דרבינא לא יחל דברוי ומש"ה תנא
במתני' נדרים הרי זה בכל יחל דברוי ולא תנא אסור דקדמי
בשנויות משום דלמחר אסור מדינא וצנדרים לא מסתק אלא
מדרבנן משום דלא דבר יחל: מן שאם נהנינן לי. כלומר משלי
אם תלכי לבית אביך וכו' הלכה אסורה אבל לא הלכה לא דמותרת
למחר קודם הפסח כל זמן שלא תלך אע"ג דשאת נהנית לי איסור
ואם תלכי לבית אביך תנאי וי"מ דלפילו בתנאה מותר:
הלכה אסורה בהנאתו ולוקה. כלומר לוקה היא אבל הוא אינו
לוקה שהרי לא עשה שום איסור אלא שהדירה. ואפשר דתנא נמי
הא לאשמעינן אבא ארמיא דעלה רבינא איסורא אבל לא עליו
כלל. אלא ארמיא ד"ל כנא לוקה הוא שהדירה אם הנהא אותה
אבל היא אינה לוקה דכיון דלא נדרה כלל לא שייך בה לא יחל
דברוי. וליתא דודאי הוא אינו לוקה מדאמרין לקמן בפרק אין בין
המודר (דף לה.) גבי יש מעילה בקונמות אמר ליה רב אחא בריה
דרב איקא לרב אשי ככרי עליך ותנהא לו במתנה מי מעל למעול
נותן הא לא אסירא עליה אלמא אין האוסר עובר כלל והמודר נמי
על

יא א מיי פ"ח מהל'
שנויות ה"א [ו] וי"ה
ה' כ סמך לאין רלח
טו"ש י"ד כ' רלח פני'
ד:
יב ב מיי פ"ג מהל'
נדרים ה' י' סמך
לאין רלח טו"ש י"ד כ'
פני' א:
יג א טו"ש י"ד כ' ריד
פני' א:
יד ד ה' מיי פ"י מהל'
נדרים ה' י' סמך
לאין רלח טו"ש י"ד כ'
רלח פני' א:

מובא רש"י

שבועה שלא אישן
שלישה ימים מלקין
אותו. משום שבעת שאל,
דבר שאי אפשר הוא,
ומשכנע יתנה לשקר
(שבועות כה.) שבעת לשון
משפט שאלה שבעה
מפיו הרי הוא כשבע
על העמוד של אבן שהוא
של אבן, אלא זה שבע
על דבר שאי אפשר,
ובשנויות (כט.) מן דהיינו
שבעת שאל ויחייב על
דבר מוטע וכו' שיהיה
בו (סוכה נג.) לעולם
בדקתני. לעולם דלוקמיה
מיי, דלמחר עיני ואיכא
תנאה, ומיחל לא נס דיום
ראשון, ואפילו הכי אי
ניח דיום שני שהוא
יום התנאי איכא איסורא
מדרבנן, וכל יחל דקאמר
מדרבנן הוא, והענין הוא
ואפילו עיני לא יישן
דיום ראשון (דאמר' בשבועות,
שאת נהנית לי עד
הפסח. הרי עומד בלדור
ואמר קונם שאת נהנית
לי עד הפסח אם תלכי
לבית אביך ממשני עד
החג (לקמן טו.) אסורה
ולוקה. היא אם נהנית
הוא לא, והלכה, שהרי עשה
נכסיו עליה הקדש ואדם
אוסר נכסיו על חברו והוא
כאילו היא נדרה ועוברת
משום לא יחל דברוי, אבל
איהו לא לך עבר מדי
(דאמר' בשבועות).

פירוש הרא"ש

מי שבקינה ליה עד דערב
דאמר בל יחל. לישנא
מותר דקתני הרי זה בכל
יחל משמע דלא עבר השבועה
איסורא בשעת נדר אבל
לכשיין אז יעבור על כל
יחל ויהא יתנא דשבעת
הנדר עבר איסורא שהולא
נדר לנטול מפיו דבר שאי
אפשר לקיימו ויבואר דזה
בשנויות לוקה משום
שבעת שאל וצנדרים
איסורא הוא דליכא
ולכשיין לניח כל יחל דכיון
דלא"ל ליה נדרו לא
היה נדר ויחל דנדר
שבעת שאל נקט נמי
שבקינה ליה משום דלא
היה אותו דמשום דלא
היה שבעת שאל נקט נמי
גבי נדרים: בולקין אותו
וישן לאתרה. משום דאי
אפשר ליהוי שאלה ימים
בלא שיה ואתה שבעת שאל: כי קתני בתנאי שישן למחר כל
ראשון אלא אם יחן וגם יחן למחר הרי הוא בכל יחל למחר:
לקיים ואע"ג דאין הנדרים חל על דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן: אם תלכי לבית אביך עד החג. אבל
לא לא הלכה לא אסירא ולא חיישינן שמה תלך אחר הפסח אלמא מותרת בתנאה: הלכה אסורה בהנאתו ולוקה. משום
לא דכל יחל אם תהיה משל דתנאה אמר איש כי ידור נדר כל יחל דברוי לא יתבטל דברוי ומה שערב נדר כל עליו
איסור כל יחל כלילו הקדשו אם על עממו אסור עובר בכל יחל ואם אסור על אחר הנהא ממנו עובר בכל יחל: אם
תלכי לבית אביך עד הפסח. היה עומד אחר החג ואסרה בהנאה עד החג בתנאי שאל תלך עד הפסח:

בלא שיה ואתה שבעת שאל: כי קתני בתנאי שישן למחר כל
ראשון אלא אם יחן וגם יחן למחר הרי הוא בכל יחל למחר:
לקיים ואע"ג דאין הנדרים חל על דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן: אם תלכי לבית אביך עד החג. אבל
לא לא הלכה לא אסירא ולא חיישינן שמה תלך אחר הפסח אלמא מותרת בתנאה: הלכה אסורה בהנאתו ולוקה. משום
לא דכל יחל אם תהיה משל דתנאה אמר איש כי ידור נדר כל יחל דברוי לא יתבטל דברוי ומה שערב נדר כל עליו
איסור כל יחל כלילו הקדשו אם על עממו אסור עובר בכל יחל ואם אסור על אחר הנהא ממנו עובר בכל יחל: אם
תלכי לבית אביך עד הפסח. היה עומד אחר החג ואסרה בהנאה עד החג בתנאי שאל תלך עד הפסח:

שאי משמך מודה רבינא דליכא כל יחל מדאורייתא והי מתני' לדדין גבי שאני יחן הרי זה בכל יחל מדרבנן וגבי קונם שאני
משמך הרי זה בכל יחל מדאורייתא ונראה דהלכה כרבינא דלמחר דלפילו דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן חל דריבנא
בתנאה ועוד כ"ע סבירא לכו כרבינא והא דדקדק הש"ס לשני דאי ניח ולא מתר כרבינא לא משום דלית ליה דריבנא
אלא משום דאשמעינן דקתני בל יחל גבי שאני יחן דוקא קאמר מדאורייתא דומיא דגבי שאני משמך דתני
בדיהוי ורבינא לא חייש להכי הנהא שערב שאני יחן שערב מדרבנן וכן כל דבר שאין בו ממש ריך התרת מוס: ואחרים
בהו בו איתור. ממה מה ענין זה לנהגו בו איסור וי"ל דהא נמי שערב ומתקין לאסור עממו וס' דבר שאין בו ממש
אין לו נהגו גדול מזה כ"מ למשיח: תנן שאת נהנית לי עד הפסח וכו'. ממה הא משועבד לא והיכי מני מדר לא וי"ל
באמר קונם משמך עלי ושאם נהנינן לי לא דוקא אי נמי שערב הנדר דבר שיעורא לקיים שפיר חייל
הנדר אף כי מדידה ששאר קונם שמשני עליך שהרי